

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

75

Volkan YARAMIŞ:	Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Barış İLTER:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	
Ali GÜLMEZ:	Think -Tank Kuruluşları
Çağrı SAĞLAM:	Think-Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

ALMANYA:

Almanya Ekonomi Bakanı Sigmar Gabriel, Almanya ve AB arasında enerji yoğun endüstrilerin sübvansiyonu noktasında yeni kurallar içerien bir anlaşmanın söz konusu olmadığını ifade etmiştir. Hangi tip endüstrilerin devlet yardımından yararlanabileceklerini içeren yeni kuralların 1 Haziran'da yürürlüğe gireceğini belirten Gabriel, henüz ulaşılmamış olmasına karşın, rasyonel bir anlaşmaya varılacağına inandığını vurgulamıştır.

<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702303847804579477350446583142>

FRANSA:

Avrupa Yatırım Bankası, BPCE Grubu, Credit Agricole Leasing& Factoring gibi birçok finans kuruluşu Fransa'da biyoyakıtların geliştirilmesi ve atıkların yeniden kazandırılması gibi projelerde 250 milyon avro sağlayabilecekleri noktasında anlaşmışlardır. Bu anlaşmayla, kojenerasyon tesisleri, kombine çevrim santralleri ve biyogaz ve elektrik üretimi için finansal destek sağlanacaktır.

<http://biofuelsandbiomass.energy-business-review.com/news/french-biomass-industry-to-benefit-from-250m-financing-agreement-010414-4206737>

HOLLANDA-AB:

Kimi Avrupalı politikacılar Rusya'ya olan gaz bağımlılığını azaltmak için Batı Avrupa'nın en büyük gaz üreticisi olan Hollanda'nın birtakım adımlar atması gerektiğini dile getirmektedirler. Ne var ki, önemli bir kısmı Groningen alanından çıkarılan Hollanda gazının kalorifik değerinin düşük olması sebebiyle Avrupa'nın Rusya'dan ithal ettiği gaz üzerinde bir etkisinin olamayacağı ifade edilmektedir. Hollanda gazının Rus gazına nazaran daha düşük kalorili olduğunu vurgulayan Hollanda Ekonomik İlişkiler Bakanlığı sözcüsü Bart Visser, Ülkenin Kuzey Denizi alanından yüksek kalorifik değerli gazların çıkarılmasıyla Avrupa'nın kısa dönemli gaz ihtiyaçlarında küçük bir farklılık yaratacağını belirtmiştir.

<http://www.reuters.com/article/2014/04/02/netherlands-gas-russia-idUSL5N0MU2TQ20140402>

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

JAPONYA-HİNDİSTAN:

Asya'da değişen jeopolitik denklemden kritik bir sorun haline gelen enerji güvenliği konusunda Hindistan-Japonya ilişkilerinin artan önemi Japonya Başbakanının Yeni Delhi ziyareti sırasında yeniden vurgulandı. İki ülke arasında konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan enerji kaynaklarına yönelik işbirliğinin geliştirilmesi özellikle enerji ithalat bağımlılığı artmakta olan Hindistan açısından önem kazanmaktadır. Hindistan-Japonya enerji işbirliği konusunda ortaklaşa LNG ithalatı yapılarak tedarik maliyetinin düşürülmesi hususu da gündemdedir.

<http://www.eurasiareview.com/02042014-why-is-japan-important-to-indias-energy-security-analysis/>

MEKSİKA:

Meksikalı kongre yetkilileri bir dönüm noktası olan enerji revizyonuna ilişkin onayın gecikebileceğini belirtti. Geçtiğimiz yıl Kamu petrol şirketi Pemex'in 75 yıllık tekel konumu anayasa reformu ile son bulmuş, yeni durumda enerji sektöründe milyarlarca dolarlık yeni yatırımın önünü açılmıştı. Milletvekilleri tarafından reformun ticari ve düzenleyici ayrıntılarına ilişkin ikincil mevzuatın 20 Nisan tarihine kadar onaylanması öngörülürken Kongre'nin onay tarihini daha da öteleyeceği kaydediliyor.

<http://www.reuters.com/article/2014/04/02/mexico-reforms-energy-idUSL1N0MU07020140402>

ÇİN:

Reuters'in haberine göre; Çin'in enerji yönetimi 2014 yılında küçük ölçekli kömür madenlerinin kapanacağını duyurmuştur. Çoğunluğu ülkenin doğusunda bulunan kömür enerji üslerinin, az verimli, düşük kaliteli olan kömür üretiminin kaldırılması hedefi kapsamında kapatılması kararının alındığı belirtiliyor. Bu kapsamda, yerel yönetimlerin yıllık üretim kapasitesi 90.000 tondan daha az olan kömür madenlerini kapatması hususu gündemdedir.

<http://thinkprogress.org/climate/2014/04/04/3422983/china-close-coal-mines/>

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-ALMANYA-AB-UKRAYNA:

Ukrayna krizi nedeniyle Rus gaz ithalatına ihtiyaç olmadığı ve bağımlılığı azaltma konusundaki tartışma, Almanya'nın enerji stratejisini yeniden gözden geçirmesine ve Başbakan Angela Merkel'in sağ-sol koalisyonu içinde gerginliklere neden oluyor. Bazı üst düzey merkez sol Sosyal Demokratlar Merkel'e, gaz ihtiyacının yüzde 35'ini Rusya'dan ithal eden Avrupa'nın en büyük ekonomisi için, krizlere karşı daha farklı bir bakış açısına sahip enerji politikalarına sahip olması noktasındaki çekincelerini ortaya koydular. Merkel'in yorumu, Kırım'ın ilhakıyla, Rus petrol ve gazına olan bağımlılığı azaltmak için bu ayın başlarında Avrupa Birliği liderleri ile yaptığı ve onları daha kararlı yapılan bir uzlaşmayı yansıtıyor. Şimdi sorun, Salı günü Merkel ile Almanya'nın 16 federal devlet başbakanı arasında yeşil enerji için teşvikler hakkındaki kanunun uzun zamandır beklenen reformu konusunda yapılacak bir toplantı öncesindeki büyük belirsizlik. Almanya'nın en kalabalık eyaleti Kuzey Ren-Vestfalya'da güçlü ve önde olan Sosyal Demokrat Parti'nin (SDP) Başkanı Hannelore Kraft, Merkel'den bir açıklama istedi.

<http://www.trust.org/item/20140330113905-d0sgw>

RUSYA:

Pazartesi günü Şirket verileri ve Reuters hesaplamaları, Rusya'nın üçüncü büyük ham petrol üreticisi Surgutneftegas'ın nakit rezervlerinin 2013 yılında en fazla 1 trilyon ruble (28 milyar dolar) ile yüzde 17 oranında arttığını gösterdi. Analistler Batı Sibirya kent merkezli şirket Surgut'un, olası bir düşmanca devralmaya karşı korumak için nakit stoku yaptığına inanıyor. Şirket büyük nakit rezervleri için yorumda bulunmuyor. Surgut'un mevduat ve yüksek getirili yatırım imtiyazlı hisse sahipleri de dâhil olmak üzere, pay sahiplerine iade için daha iyi olacağını sorgulayan bazı lider analistler, geçen yıl sadece yüzde 3 faiz kazandı. Rus Muhasebe Standartları çerçevesindeki mali sonuçlar ayrıca Şirketin net gelirinin, 2012 yılındaki 160,9 milyar rubleden geçen yıl 256,5 milyar rubleye yükseldiğini gösterdi.

<http://www.reuters.com/article/2014/03/31/russia-surgutneftegas-cash-idUSL5N0MS1TQ20140331>

RUSYA-ABD-AB:

Dünyanın en büyük petrol ve tahıllar tüccarlarından bazıları Salı günü yaptıkları açıklamada, Soğuk Savaş'tan beri en kötü Doğu-Batı krizine rağmen Rusya'dan yapılacak tedarik için herhangi bir kesinti riskinin az görüldüğünü belirtiyorlar. Ticaret evi yöneticileri ve ortak sahipleri FT Emtia Zirvesinde, Ukrayna'nın Kırım bölgesinin ilhakının, Rusya'nın enerji ihracatını doğrudan hedef alacağını veya Batılı güçlerin Moskova'dan misilleme arz kesintilerini sormasına yol açmasının mümkün olduğunu söyledi. Dünyanın en büyük bağımsız petrol tüccarı ve Vitol başkanı Ian Taylor, bazılarının soğuk savaş günlerinin sonunu hatırlayacak kadar yaşlı olduğunu, Enerjideki gaz ve petrol alanında bunu yapmaya devam edilmesinin her iki tarafın çıkarına olduğu için akmaya devam eğilimi bulunduğunu söyledi. Krizden sonra petrol fiyatları ABD tarafından desteklendi ve Avrupa Birliği, bazı Rus hükümet yetkilileri ile Devlet Başkanı Vladimir Putin'e sadık işadamları üzerinde yaptırımlar uyguladı. Rusya, Suudi Arabistan'dan sonra dünyanın ikinci büyük petrol ihracatçısı ve aynı zamanda büyük bir tahıl ve metal ihracatçısı konumunda bulunuyor.

<http://www.reuters.com/article/2014/04/01/ukraine-crisis-russia-trading-idUSL5N0MT44L20140401>

RUSYA-UKRAYNA-ABD-AB:

Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri Rusya ile işbirliğine devam ederken, Avrupa ve Ukrayna enerji kaynaklarını çeşitlendirme konusundaki işbirliği planlarını doğruladı. AB ile ABD Enerji Konseyi, bölgenin gaz ihtiyacının üçte birini karşılayan Rusya'nın, soğuk savaş'tan beri en kötü Doğu - Batı gerginliğinin kıvılcımı olan Ukrayna'nın Kırım Yarımadası'nı ilhaki sonrası, Avrupa'daki ek enerji güvenliğini görüşmek üzere çarşamba günü Brüksel'de bir araya geldi. Avrupa Birliği yaptığı açıklamada, Konseyin ayrıca, ikmal yollarını çeşitlendirmek, enerji verimliliğini artırmak ve entegre bir enerji piyasasını tamamlayarak Avrupa'yı ABD sıvılaştırılmış doğal gazını karşılamaya teşvik etmeyi planladığını belirtti. Konsey, AB ve ABD'nin dostları ve ortaklarının bu ortak sorunlara, enerji güvenliği kaygılarının neden olduğunu kabul ettiğini ve bu sorunlarla mücadele için yeni ortak çabaları arttırmayı düşündüğünü söyledi. Uluslararası Enerji Ajansının verilerine göre, 2035 yılına kadar AB'nin genel olarak dış enerji bağımlılığı oranının, halen mevcut yüzde 60'tan yüzde 80'e yükselmesi bekleniyor.

<http://www.dailystar.com.lb/Business/International/2014/Apr-03/252109-us-to-wean-europe-ukraine-off-russian-gas.ashx#axzz2xnYt7Mtc>

RUSYA-İRAN-BATI:

Müzakerelere yakın kişilerin Reuters'e verdiği demeçte, İran ve Rusya'nın, Batı yaptırımlarını hiçe sayarak İran'ın petrol ihracatını artıracak olan 20 milyar dolar tutarında petrol karşılığında mal anlaşması için müzakerelerde ilerleme sağladıkları belirtildi. Moskova ve Tahran arasında Ocak ayındaki takas anlaşması, Rusya'nın sağlayacağı ekipman ve mal karşılığında günlük 500 bin varil İran petrolü almasını öngörüyor. Beyaz Saray, böyle bir anlaşmanın "ciddi endişeleri" getireceğini ve dünya güçleri ile İran arasındaki nükleer müzakerelerine aykırı olacağını söyledi. Bir haber kaynağı, anlaşmanın toplam 15 ila 20 milyar dolara ulaşmasının beklendiğini ve ilk aşamada miktarın 6 milyardan 8 milyar dolarlık dilime kadar yapılabileceğini sözlerine ekledi. İran ve Rus hükümetleri ise konuya ilişkin yorum yapmaktan kaçındı.

<http://www.businessinsider.com/r-iran-russia-working-to-seal-20-billion-oil-for-goods-deal-sources-2014-02>

ORTA DOĞU & KUZEY AFRİKA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

İRAN:

Ülkenin IRIB haber ajansının verilerine göre, İran, 3 Nisan'da komşu ülkelerle 1793 megavatlık elektrik ticareti yaptı. Bunun 1473 megavatını Afganistan, Irak, Pakistan, Ermenistan, Suriye ve Türkiye'ye ihraç etti. Kalan 320 megavatlık kısmı ise Ermenistan ve Türkmenistan'dan ithal etti. İran ayrıca ülkede inşa edilmesi planlanan 3 yeni santral için 1,1 milyar dolardan fazla yatırım çekti.

<http://www.onislam.net/english/health-and-science/news/471049-iran-plans-to-be-an-energy-regional-power.html>

İSRAİL:

Noble Energy Inc. (NBL) Doğu Akdeniz'de (Kıbrıs ve İsrail) 37 trilyon feetküp olduğu tahmin edilen doğalgaz aramalarında oldukça başarılı oldu. Zaten şu anda İsrail'de kullanılan gazın bir kısmı ve daha önceden Mısır'dan boru hattıyla gelen doğalgazın yerini almış.

<http://seekingalpha.com/article/2126223-noble-energy-drilling-its-way-to-new-heights-new-update>

UMMAN:

Ulusal İstatistik ve Bilgi Merkezi'nin verilerine göre, Umman'ın 2005-2012 yılları arasında elektrik tüketimi yüzde 149,5 oranında arttı. Bu istatistikler elektrik tüketiminde hızlı bir yükselişin olduğunu gösteriyor ki 2005'te 8402 Gigavatsaat olan enerji kullanımı 2012'de 20958,2'ye yükseldi. Bu yedi yıllık periyoda bakıldığında en fazla artışın 2009-2010 ve 2011-2012 yıllarında olduğu görülmektedir.

<http://www.timesofoman.com/News/31831/Article-Electricity-consumption-in-Oman-soars-149%209-per-cent-from-2005-to-2012>

SUUDİ ARABİSTAN:

Enerji uzmanları yüksek enerji tüketimin Krallığın ekonomisine bazı etkilerinin olabileceği konusunda uyardı. Enerji yoğun sektörler incelendiğinde toplam enerji tüketiminin yüzde 51'i hizmet sektörü, yüzde 21 ulaşım ve yüzde 15 sanayide kullanılıyor. İç enerji tüketim yıllık yaklaşık yüzde 4-5 artıyor. Bu artış Krallığın ekonomik büyümesinden daha fazladır.

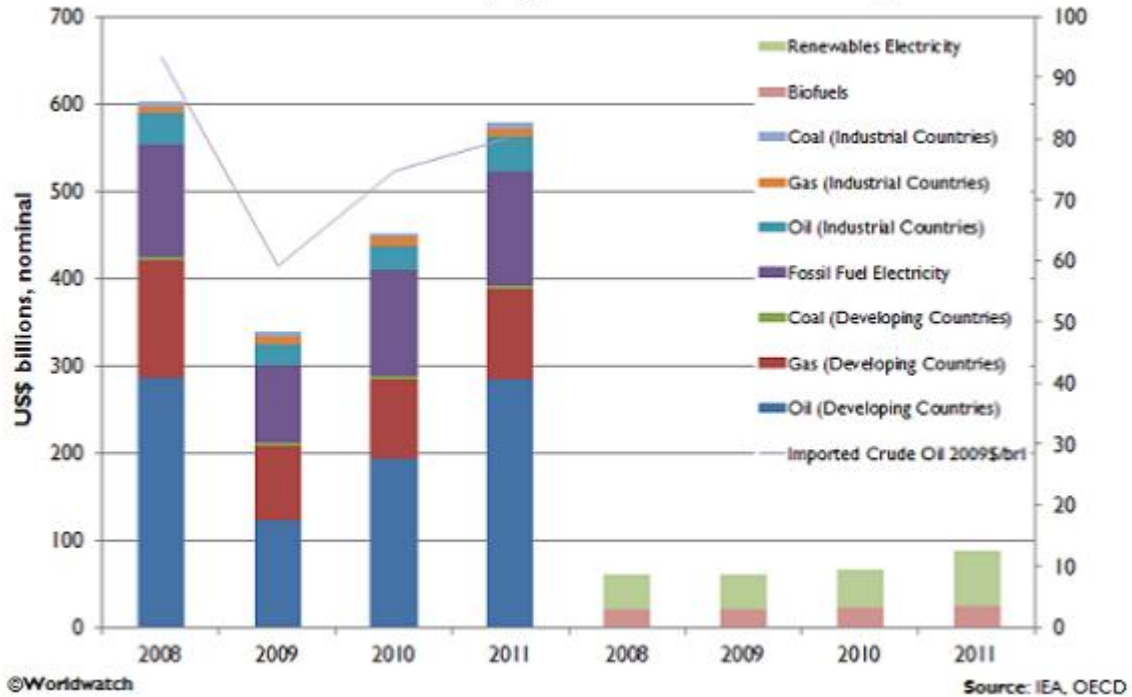
<http://www.arabnews.com/news/548941>

<http://www.worldwatch.org/hefty-subsidies-prop-unsustainable-energy-system-0>

AĞIR SÜBVANSİYONLARLA ENERJİ SİSTEMİ SÜRDÜRÜLEMEZ

Çeşitli organizasyonlar tarafından, fosil yakıtlara sağlanan küresel sübvansiyonun 523 milyar\$ 1,9 trilyon\$ arasında değişen miktarlarda olduğu tahmin edilmektedir. Açık olan şey ise desteklerin 2008 küresel mali krizinin hemen ardından 2009-2010 boyunca 2008 seviyesinde devam etmesidir.

Uluslararası Enerji Ajansı ise 38 gelişmekte olan ülkede elektrik, kömür ve doğalgaz tüketimine yaklaşık 523milyar\$ destek sağlandığını tahmin etmektedir. Bir paralel çalışma da OECD tarafından yapılmıştır. OECD'ye üye 24 ülkede yapılan bir çalışmaya göre, 2005-2011 yılları arasında, yıllık 55-90 milyar \$ arasında değişen miktarlarda sübvansiyon sağlandığı hesaplanmıştır. Sübvansiyon kavramının net bir tanımının olmaması fosil yakıtlara sağlanan desteği hesaplamak için farklı yöntemlerin kullanılması, hesapların değerlerin karşılaştırılmasını zorlaştırmaktadır; ancak farklı yaklaşımlar küresel eğilimleri ortaya çıkarmaktadır. Fosil yakıt sübvansiyonları 2009 yılında düşmüş; ardından 2010 yılında tekrar artmış, 2011 yılında da tekrar 2008 seviyesine ulaşmıştır. Sübvansiyonlardaki azalma politika değişimlerinden ziyade neredeyse tamamen akaryakıt fiyatlarındaki dalgalanmalardan kaynaklanmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde yaklaşık 285milyar\$ - tüm fosil yakıt sübvansiyonlarının yarısından daha fazlası – petrole destek olarak sağlanmıştır. Doğalgaz tüketimi 104milyar\$ destek alırken kömür ise sadece 3milyar\$ destek almıştır. Geriye kalan 131milyar\$ ise nihai tüketicilerin elektrik tüketimine destek olarak sağlanmıştır. Gelişmiş ülkelerde ise, 2011 yılında petrole 38milyar\$, doğalgaza 10milyar\$, kömüre ise 7milyar\$ sübvansiyon verilmiştir.

OECD ve IEA hesaplamalarına göre, yenilenebilir enerjiye sağlanan destek miktarı, fosil yakıtlara sağlanan desteğe göre hala küçüktür ve 88milyar\$'da kalmaktadır. Buna rağmen 2011 yılında fosil destek artışı %28 oranındayken yenilenebilire sağlanan destek %33 oranında arttı ve bu miktarın üçte ikisi elektriğe, geri kalanı biyoyakıtlara verildi.

Emisyonlar açısından bakılırsa; küresel sera gazı emisyonları %15'i yani 110milyon tonluk kısmı destekler sayesinde oluşmuştur ve sadece %8'i karbon fiyatlarına dahildir. Fosil yakıtta sağlanan sübvansiyonların kaldırılmasının hızlandırılması ve yenilenebilire sağlanan desteğin artırılması ile 2 derece hedefine giden yolda – 2020 yılında %12 enerji tasarrufu 360 milyon tonluk emisyon azatılımı – büyük yol kat edilmesini sağlayacaktır.

Brookings Institute (ABD)

<http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/04/02-export-lng-restriction-ebinger-boersma>

LNG İHRACATI SINIRLANMALI MI?

LNG ihracatı ile ilgili olarak verilen yasa teklifinin Dünya Ticaret Organizasyonu ülkelerine LNG ihracatını hızlandırılacağı düşünülüyor. Son zamanlarda verilen yasa tekliflerinden sonra ABD'nin LNG ihracatında meydana gelen tartışmaların verilen bu son yasa ile son bulması hedefleniyor. Ayrıca ABD'nin LNG ihracatının sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağı da henüz tam anlamıyla tartışılmamış olması ihracat konusunda henüz istenilen seviyelere ulaşamadığını gösteriyor.

Bu tartışmalar aslında ABD'nin birkaç yıl önce tükettiğinden fazlasını üretmesi ile başlamıştı. Mevcut düzenlemenin altyapısı LNG'nin sadece Free Trade Agreement çerçevesinde değerlendirilebileceği yönünde şekillendirilmesi aslında tartışmaların başlamasının da bir nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gruba giren ülkeler (Meksika, Kanada) kendileri de büyük doğal gaz üreticisi konumundalar. Free Trade Agreement üyesi olmayan ülkelere ihracat yapılabilmesi için ise uzun ve zorlu bir süreç gerektiren ulusal çıkarlara uygun olduğunun gösterilmesinin gerekmesidir. Free Trade Agreement'a üye olmayan ülkelere doğal gaz satışına karşı çıkan muhaliflerin savundukları tez, enerji yoğun sektörlerde oluşan rekabetçi durumun ihracatın ön koşulsuz serbest bırakılması durumunda iç piyasada fiyatların artmasına neden olacağı ve bunun zamanla avantajlı durumu yok edeceğinden dolayı bu seviyelerde bulundurulması yönünde gerçekleşmektedir. Ayrıca karbon emisyon salınımı bakımında kömüre oranla çok daha avantajlı olan doğal gazın kullanımının artmasının bu yönden de teşvik edilmesinin gerektiği de yaygın bir görüş olarak bulunmaktadır.

Enerji Departmanı'nın LNG ithalatında sınırların kaldırılmasının makroekonomik dengeler açısından sonuçlarının neler olabileceğine ilişkin çalışma Aralık 2012 tarihinde yayımlandı. Araştırmada LNG ithalatının iç piyasaları makul ölçüde arttıracığı aşırı düşük fiyatların yerli üreticilerin için zararlı olduğu uzun dönemde aslında doğal gaz tüketicilerinin de bu fiyat artışından yararlanabileceği sonucu çıkmıştır. Ayrıca ABD'nin LNG ihracatının 2020 yılından sonra piyasaları etkilemeye başlayacağı sonucu çıkmıştır.

Ancak 2013 yılında olan olaylar ABD'nin kararının LNG ihracatını sınırlama olmadan yapması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan durum ile LNG ihracatının seçilmiş bazı ülkelere, örneğin NATO, DTÖ üyelerine yönlendirilmesi sonucunu doğurmuştur. Ukrayna krizi ile yeniden gündeme gelen LNG ve ham petrol ihracatında ABD, LNG ihracatının en erken 2015 yılı sonlarına doğru devreye girmesi durumuna rağmen tartışmalar yine ABD ihracatına yönelmiştir. Yapılan son yasa teklifinin önemi de bu noktada devreye girmekte sürecin hızlanması için gerekli mesafenin kat edilmesini sağlamaktadır.